

КЛИМЕНКО М. А. , ПЕТРОВА М. Є., здобувачі вищої освіти
 Науковий керівник – **УЛЬЯНЧЕНКО Н. В.**, к.е.н,
 доцент кафедри менеджменту,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

СОЦІАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ МЕНЕДЖЕРА В УКРАЇНІ

Актуальність. Необхідність в управлінській діяльності виникла фактично на перших етапах становлення людського суспільства. Навіть з розвитком людського суспільства (рабовласницький лад, феодалізм тощо) певних обґрунтованих підходів та механізмів управління ще не було. Давньоруський князь чи французький король, як правило, управляли своїм князівством (королівством), приймаючи суперечливі та невиважені рішення. Хоча практика менеджменту мала місце ще тисячі років тому, все ж вона не була вченням у сучасному розумінні [1]. Серед учених світу, які своїми працями звели надійний фундамент потужному прогресу економічної думки у ХХ ст., почесне місце належить Михайлу Івановичу Туган-Барановському. Його економічні та соціальні прогнози посіли гідне місце в світовій скарбниці економічного знання [2].

Ефективна праця менеджера – це загальний комплекс науки і мистецтва, тісне поєднання майстерності, якому потрібно вчитися, і таланту організатора та лідера, з яким потрібно народитись і який потрібно розвивати та вдосконалювати [3]. Менеджери у 21 столітті мають вирішувати проблеми, про які їхні колеги ще кілька десятків років тому не могли й мріяти. Постійно зростаюча хвиля технологій, вплив штучного інтелекту, природа глобалізації, що розвивається, і протиборство між зацікавленими сторонами та акціонерами фірми є головними серед вимог, з якими зіткнуться сьогоденні менеджери [1].

Вже в 2021 році стало очевидним і те, що важливі люди та їх рішення, адже саме вони безпосередньо впливають на підсумковий стан компанії, її фінансові показники. На зміну твердим графікам і правилам приходять робота в командах, безпосередні взаємодії, перманентні інновації, безупинне навчання й удосконалювання [3].

Результати дослідження. Метою нашого дослідження було оцінити та сформулювати соціальний портрет менеджерів в Україні. В якості бази дослідження виступали дані соціологічного обстеження робочої сили ("Анонімні мікродані за показниками щодо робочої сили" за 2021 рік).

В результаті зазначеного обстеження ми отримали дані про склад та структуру робочої сили, вимірювання обсягів зайнятості та напрямів діяльності населення, а також визначили рівень безробіття населення. Обстеження не охоплює населення, яке проживає в інституційних закладах (казармах, місцях позбавлення волі, закритих лікувальних закладах тощо), а також на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частині

тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях. Інформація надає можливість здійснити аналіз щодо робочої сили, зайнятості та безробіття населення, а також стосовно осіб, які не входять до складу робочої сили за статтю, віковими групами, рівнем освіти, сімейним станом, професією, спеціальністю за дипломом (посвідченням), статусом в зайнятості, професією за основним місцем роботи, причинами та тривалістю безробіття тощо. Результати сформовано на підставі 265,6 тис. опитувань (інтерв'ю), проведених у 2021 році, у яких взяли участь 151,7 тис. осіб у віці 15 років і старше, що входили до складу 88,1 тис. домогосподарств.

Нами було вирішено оцінити особливості респондентів які мали диплом менеджера, порівняно з іншими спеціальностями, виходячи з тих даних, які були наведені в даному соціологічному опитуванні. А саме враховувався вік респондентів, їх сімейний стан. Результати відповіді респондентів за рівнем освіти та віку (табл. 1.).

Таблиця 1

Структура працівників за рівнем освіти та віком в Україні у 2021 році, %.

Категорії працівників за рівнем освіти	15-24 років	25-29 років	30-34 років	35-39 років	40-49 років	50-59 років	60-70 років	71 і старші
Менеджери (управителі) підприємств	5,6	14,6	30,9	20,4	20,8	4,9	2,4	0,5
Професіонали	2,9	7,5	11,0	11,9	19,1	16,4	20,2	11,1
Фахівці	3,9	4,2	5,7	6,7	17,3	22,2	26,7	13,4
Технічні службовці	4,2	4,9	9,1	10,3	19,0	19,9	22,0	10,7
Працівники сфери торгівлі та послуг	5,0	6,0	8,4	9,3	20,0	20,6	22,2	8,4
Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств	3,0	4,4	4,7	7,0	26,3	23,3	21,4	10,0
Кваліфіковані робітники з інструментом	3,2	4,2	6,0	8,0	19,8	22,2	26,2	10,4
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролю за роботою технологічного устаткування	1,6	2,5	4,2	5,5	19,3	25,8	29,1	11,9
Не мають спеціальності	15,0	2,3	3,6	5,0	11,6	13,1	20,6	28,9

Джерело: розроблено авторами на основі даних [4]

По результатам проведених нами досліджень, ми виявили, що приблизно 70% топ менеджерів є саме чоловіки і лише 30% - жінки. Середній вік топ-менеджера складає 44 роки. При тому середнє значення досвіду роботи на подібній посаді складає 19 років. Таким чином, ми виявили те, що професія менеджер є дуже важливою, тому що вона охоплює усі сфери людського життя. Найбільша питома вага в категорії менеджерів припадала на вікову групу 30-34 роки (30,9%). Тоді як серед працівників, які мали освіту професіонали їх було

лише 11,0 %, серед групи працівників фахівці - 5,7 %, технічні службовці - 9,1 %, працівники сфери торгівлі та послуг - 8,4 %. По іншим групам працівників ситуація також була подібною, тобто питома вага їх в даній віковій групі була незначною. Особливості працівників з рівнем освіти менеджери підприємств, є також те, що вікові групи 25-29 років, їх питома вага також значно перевищувала питому вагу інших працівників. Вона дорівнювала 14,6 %, тоді як серед працівників, які мали рівень освіти професіонали - 7,5 %, серед фахівців - 3,2 %, технічні службовці - 4,9 %, працівники сфери торгівлі та послуг - 6,0 %.

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити окремі особливості менеджерів в сучасній Україні. По-перше, на відміну від інших категорій працівників за рівнем освіти, менеджери були суттєво молодші. Їх питома вага була найбільшою серед працівників віком від 25 до 39 років. В той же час була найменшою серед працівників пенсійного віку. По-друге, аналіз працівників за сімейним станом засвідчив, що серед менеджерів була найбільша питома вага тих хто ніколи не перебував у шлюбі. Однією з причин цього може бути факт того, що дана категорія працівників була наймолодша серед всіх. Разом з тим, це підіймає одну з соціальних проблем менеджерів. Таким чином проведене дослідження з використання статистичної бази, яка налічувала 265,6 тис. опитувань (інтерв'ю) дало можливість окреслити окремі особливості працівників які отримали освіту «Менеджер». Дане дослідження є оригінальним і таким яке дозволяє зрозуміти ситуацію на ринку праці та спрогнозувати подальші перспективи його розвитку.

Список використаних джерел:

1. Lloyd Dr. Robert The Four Functions of Management / Dr. Robert Lloyd, Dr. Wayne Aho., 2020. URL: <https://fhsu.pressbooks.pub/management/>.
2. Туган-Барановський, М.І. Періодичні промислові кризи. Історія англійських криз. Загальна теорія криз. Українська економічна думка : хрестоматія / упоряд. С. М. Злупко. Київ, 2007. С . 400 – 450.
3. Бахівський А. Менеджер XXI століття. ТНЕУ. 2017. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/20830/1/12-14.pdf>.
4. Стаджі Д. Топ-25 успішних менеджерів українських компаній. Власть денег. 2021. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/reitingi/top-25-uspeshnyh-menedzherov-ukrainskih-kompaniy-31052021-426509>.

